

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-93>

УДК 338.2(477)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ

GOVERNMENT REGULATION OF INTEGRATION RELATIONS DEVELOPMENT BETWEEN UKRAINE AND THE UNITED KINGDOM

Радзієвська Світлана Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національна академія управління
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3680-7952>

Radziyevska Svitlana
National Academy of Management

Статтю присвячено розкриттю особливостей державного регулювання розвитку інтеграційних зв'язків України із Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Висвітлено специфіку зовнішньоторговельних зв'язків, зумовлену підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Брекзітом, заключенням Угоди про торгівлю та співпрацю між ЄС та Сполученим Королівством, а також підписанням Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. На основі аналізу даних Державної служби статистики України виявлено динаміку експорту, імпорту, сальдо та обсягів торгівлі товарами протягом 2016–2021 років. Проаналізовано структуру торгівлі товарами України із Великою Британією. Виконані розрахунки дозволяють дійти висновку, що протягом досліджуваного періоду спостерігається тенденція до посилення інтеграційних процесів між Україною і Великою Британією завдяки впровадженню ефективних механізмів регуляторної політики держави, однак аналіз товарної структури експорту та імпорту дозволяє стверджувати, що економічна політика України має бути спрямована на їх значне як кількісне, так і якісне покращення.

Ключові слова: державне регулювання, зовнішньоторговельна політика держави, розвиток інтеграційних відносин, експорт, імпорт, сальдо торгівлі товарами, товарообіг, торгівля товарами.

The paper focuses on the government regulation of integration relations development between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. The foreign trade relations between the two countries are analyzed in the context of the signed documents: the EU-Ukraine Association Agreement; Brexit; the EU-UK Trade and Cooperation Agreement; Political, Free Trade and Strategic Partnership Agreement between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and Ukraine. The analysis of the data taken from the State Statistics Service of Ukraine allows to consider the dynamics of exports, imports, balance of trade in goods between 2016 and 2021. *The results show that: firstly*, exports of goods to Great Britain in 2016 – 317.8 mln USD, while in 2021 – 1083.2 mln USD, i.e. increased 3.4 times; while the share of exports of the Ukrainian goods to the United Kingdom in all exports of goods of Ukraine has been steadily growing: 0.87% in 2016; 1.11 – 2017; 1.23 – 2018; 1.25 – 2019; 1.35 – 2020; 1.59% in 2021 respectively; *secondly*, the share of merchandise imports from Great Britain in the total merchandise imports of Ukraine had been decreasing until 2019 – from 1.81% in 2016; 1.61 – 2017; 1.56 – 2018; to 1.27% in 2019; however, this trend was changed in 2020 – 1.35%, and stabilized at 1.53% in 2021; at the same time imports of goods from the United Kingdom in 2016 – 709.3 mln USD, while in 2021 – 1115.2 mln USD, i.e. increased 1.6 times. *Thirdly*, during the period under review the turnover of goods increased 2.14 times, from 1027.05 mln USD in 2016 to 2198.45 mln USD in 2021. *Fourthly*, the trade deficit in goods has been improved since the negative balance of trade in goods of -391.47 mln USD is observed in 2016 and in 2021 it is -31.97 mln USD – the positive result for Ukraine in trade relations with the United Kingdom since during the analyzed period it was reduced by almost 360 mln USD. *Finally*, the analysis of the commodity structure of exports and imports demonstrates that the state policies of Ukraine should aim at their both quantitative and qualitative reconsideration and improvement. Overall, the integration processes between the two countries, revealed through the trade in goods, have been strengthened.

Keywords: government regulation, foreign trade policy of the state, integration relations development, export, import, balance of trade, trade turnover, trade in goods.

Постановка проблеми. Проблема розвитку інтеграційних зв'язків України із Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії набуває актуальності останнім часом, на користь чого свідчить зміцнення ефективності договірно-правової бази двосторонніх відносин, яка вже нараховує понад 30 міжнародних договорів [1]. Незабаром планується укладання Угоди про цифрову торгівлю, внаслідок підписання якої очікується спрощення взаємодії економік двох країн за рахунок активнішого використання цифрових інструментів, зниження витрат для бізнесів з огляду на відсутність мита на цифровий контент та спрощення адміністрування зовнішньо-економічної діяльності, спрощення обміну інформацією та кращий захист споживачів [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україна своїм стратегічним курсом проголосила інтеграцію до економічно найпотужнішого й найрозвинутішого регіонального об'єднання – Європейського Союзу (ЄС), динаміка коефіцієнта інтеграції з яким вказує на посилення інтеграційних процесів між Україною і ЄС у торгівлі товарами та послугами протягом останніх десяти років [3, с. 294]. Однак у 2016 році Велика Британія вирішила припинити членство у ЄС, розпочавши політичний процес, відомий як Брекзїт, заснований на результаті консультативного референдуму 23.06.2016, коли майже 52% громадян підтримали вихід країни з ЄС. І хоча Велика Британія й припинила членство у ЄС, торговельно-економічне співробітництво розвивається, країни ЄС, Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії та Україна є стратегічними партнерами [4, с. 288]. Так, у наукових публікаціях розглянуто як вплив Брекзїту на розвиток ЄС [5], так і на відносини у межах трикутника Британія-Україна-ЄС [6]. Широко висвітлено підписання 8 жовтня 2020 року Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії [7], яка набула чинності 1 січня 2021 року та після підписання 30 грудня 2020 року Угоди про торгівлю та співробітництво між Сполученим Королівством та ЄС (The EU-UK Trade and Cooperation Agreement), яка набула чинності 1 травня 2021 року [8]. На наш погляд, потребують аналізу торговельно-економічні відносини України та Великої Британії протягом 2016–2021 рр. з огляду на важливість державного регулювання в розкритті потенці-

алу розвитку інтеграційних зв'язків між країнами в подальшому.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей державного регулювання розвитку інтеграційних відносин між Україною та Великою Британією.

Вклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, ключову роль у розвитку інтеграційних відносин між країнами відіграє зовнішньоторговельна політика держави. Основним фактором, який визначає розвиток двостороннього торговельно-економічного співробітництва між Великою Британією та Україною є Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство, саме завдяки якій Велика Британія є 11-тим за розміром торговим партнером України серед європейських країн, та її частка складає 3,5% від загального товарообігу з країнами Європи [9].

Можна констатувати, що Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії є споживачем значної частини українського товарного експорту, який, як вказують дані табл. 1, протягом аналізованого періоду характеризується тенденцією до зростання, при цьому виключенням є лише 2020 рік через об'єктивні причини. Так, якщо у 2016 році експорт товарів до Великої Британії становив 317,7921 млн дол. США, то у 2021 році – вже 1083,2371 млн дол. США, тобто збільшився у 3,4 раза. Ключовою позитивною тенденцією є також стабільне збільшення питомої ваги експорту товарів України до Великої Британії у всьому товарному експорті України: 0,87% у 2016 р.; 1,11 – 2017; 1,23 – 2018; 1,25 – 2019; 1,35 – 2020; 1,59% – у 2021 році. Таким чином, протягом 2016–2021 рр. торговельно-економічні зв'язки України із Сполученим Королівством посилюються на користь нашої держави завдяки експорту товарів, стимулюючи розвиток інтеграційних процесів між країнами.

Як демонструють дані табл. 2, значну частину українського імпорту складає продукція Великої Британії. Що стосується товарного імпорту із Сполученого Королівства у 2016 р., то він становив 709,2628 млн дол. США, а у 2021 р. досяг 1115,2151 млн дол. США, тобто збільшився в 1,57 раза. Питома вага імпорту товарів України з Великої Британії у всьому обсязі товарного імпорту України до 2019 р. зменшувалася – з 1,81% у 2016 р.; 1,61 – 2017; 1,56 – 2018; до 1,27% у 2019 р., однак така тенденція змінилася у 2020 році – 1,35% – та закріпилася на рівні 1,53% у 2021 році.

Таблиця 1

**Динаміка експорту товарів України до Великої Британії
у всьому товарному експорті України протягом 2016–2021 рр., тис. дол. США, %**

	2016	2017	2018
Товарний експорт всього, тис. дол. США	36361711,2	43264736,0	47334987,0
Експорт товарів до Великої Британії, тис. дол. США та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	317792,1	480025,7	584229,9
	0,87	1,11	1,23
	2019	2020	2021
Товарний експорт всього, тис. дол. США	50054605,8	49191824,5	68072328,8
Експорт товарів до Великої Британії, тис. дол. США та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	628087,7	666851,9	1083237,1
	1,25	1,35	1,59

Джерело: розраховано автором за [10]

Таблиця 2

**Динаміка імпорту товарів із Великої Британії
у всьому товарному імпорті України, 2016–2021 рр., тис. дол. США, %**

	2016	2017	2018
Товарний імпорт всього, тис. дол. США	39249797,2	49607173,9	57187578,0
Імпорт товарів з Великої Британії, тис. дол. США та його питома вага у всьому товарному імпорті України, %	709262,8	798949,8	892120,1
	1,81	1,61	1,56
	2019	2020	2021
Товарний імпорт всього, тис. дол. США	60800173,1	54336136,7	72843126,6
Імпорт товарів з Великої Британії, тис. дол. США та його питома вага у всьому товарному імпорті України, %	769910,5	734243,8	1115215,1
	1,27	1,35	1,53

Джерело: розраховано автором за [10]

Результатом визначеного характеру експорту та імпорту товарів (табл. 1 та табл. 2) протягом аналізованого проміжку часу в умовах збільшення товарообігу між Україною та Великою Британією у понад 2,14 раза, як демонструють розрахунки табл. 3, починаючи із 1027,0549 млн дол. США у 2016 р. й завершуючи 2198,4522 млн дол. США у 2021 р. (1278975,5 тис. дол. США у 2017 р.; 1476350,0 тис. дол. США у 2018 р.; 1397998,2 тис. дол. США у 2019 р.; 1401095,7 тис. дол. США у 2020 р.), спостерігаємо поступове зменшення негативного сальдо торгівлі товарами з -391,4706 млн дол. США у 2016 р. відповідно до 31,9781 млн дол. США у 2021 р. (-318924,1 тис. дол. США у 2017 р.; -307890,1 тис. дол. США у 2018 р.; -141822,8 тис. дол. США у 2019 р.; -67391,9 у 2020 році).

Аналіз динаміки експорту, імпорту, сальдо та обсягу торгівлі товарами України із Великою Британією протягом 2016–2021 рр. вка-

зує, що, якщо на початку періоду, у 2016 р., Україна імпортувала товарів із Великої Британії на суму 709,2 млн дол. США, а експортувала лише на 317,7 млн дол. США, внаслідок чого негативне сальдо торгівлі становило 391,5 млн дол. США, то вже у 2021 р. Україна збільшила експорт до 1083,2 млн дол. США та придбала товарів у Великої Британії на суму 1115,2 млн дол. США, внаслідок чого негативне сальдо торгівлі скоротилося до 31,9 млн дол. США. Тобто, ще однією позитивною тенденцією для України у відносинах із Великою Британією є значне зменшення торговельного дефіциту протягом аналізованих п'яти років – негативне сальдо скоротилося протягом досліджуваного проміжку часу майже на 360 млн дол. США.

На наш погляд, варто здійснити порівняльний аналіз товарної структури українського експорту та імпорту у 2016 р., на початку досліджуваного періоду, та у 2021 р., наприкінці аналізованого проміжку часу, з метою

Таблиця 3

**Динаміка експорту, імпорту, сальдо та обсягу торгівлі товарами України
із Великою Британією, тис. дол. США, 2016–2021 рр.**

	2016	2017	2018
Експорт товарів	317792,1	480025,7	584229,9
Імпорт товарів	709262,8	798949,8	892120,1
Сальдо торгівлі товарами	-391470,6	-318924,1	-307890,1
Обсяг торгівлі товарами	1027054,9	1278975,5	1476350,0
	2019	2020	2021
Експорт товарів	628087,7	666851,9	1083237,1
Імпорт товарів	769910,5	734243,8	1115215,1
Сальдо торгівлі товарами	-141822,8	-67391,9	-31978,1
Обсяг торгівлі товарами	1397998,2	1401095,7	2198452,2

Джерело: розраховано автором за [11]

висвітлення динаміки змін питомої ваги основних товарних груп (табл. 4, 5).

Наприклад, дані табл. 4 характеризують особливості експорту України, основу якого до Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії складають традиційно такі товарні групи: **зернові культури** (товарна група 10: у 2016 – 25'573.7 тис. дол. США, а у 2021 – 144'773.2, тобто експорт збільшився у 5,66 раза, в той час як питома вага збільшилася з 8% у 2016 до 13,4% у 2021); **жири та олії тваринного або рослинного походження** (товарна група 15: у 2016 – 54'892.5 тис. дол. США; у 2021 р. – 179'290.1, тобто експорт збільшився у 3,27 раза, однак питома вага зменшилася з 17.3% у 2016 до 16.6% у 2021); **чорні метали** (товарна група 72: 111'679.9 тис. дол. США або 35.1% у 2016 та відповідно 288'601.3 або 26.6 у 2021, тобто експорт збільшився у 2,58 раза, а питома вага зменшилася на 8,5%); **вироби з чорних металів** (товарна група 73: 5'279.3 тис. дол. США у 2016 та 14'762.1 тис. дол. США у 2021); **деревина і вироби з деревини** (товарна група 44: 20'934.8 тис. дол. США або 6.6% у 2016 р. та 18'488.4 тис. дол. США або 1.7% у 2021р.); **молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед** (товарна група 04: 774.0 тис. дол. США або 0.2% експорту у 2016 р. та у 2,83 раза більше у 2021 р. – 2'191.0 тис. дол. США або ті самі 0.2%); **овочі** (товарна група 07: 2'370.6 тис. дол. США у 2016 р. та відповідно 2'759.8 тис. дол. США у 2021р.); **їстівні плоди та горіхи** (товарна група 08: 1'478.2 тис. дол. США у 2016 р. та 4'712.0 у 2021 р.) тощо.

Спостерігається суттєве збільшення експорту таких товарів до Великої Британії у 2021 р. порівняно із 2016 р. (табл.4): 1) **12 насіння і плоди олійних рослин** (1'793.4 тис. дол. США або 0.6% товарного експорту в 2016 р. та 163'336.1 тис. дол. США або 15.1% товарного експорту в 2021 р.); 2) **02 м'ясо та їстівні субпродукти** (78.9 тис. дол. США у 2016 та 5'798.4 тис. дол. США або 0.5% товарного експорту в 2021); 3) **17 цукор і кондитерські вироби з цукру** (у 2016 – 806.4 тис. дол. США, а у 2021 – 19'341.1 тис. дол. США, питома вага збільшилася з 0.3% у 2016 до 1.8% у 2021); 4) **39 пластмаси, полімерні матеріали** (488.6 тис. дол. США або 0.2% у 2016, 5'438.1 тис. дол. США або 0.5% у 2021); 5) **40 каучук, гума** (464.9 тис. дол. США, або 0.1% у 2016, 4'273.3 тис. дол. США, або 0.4% у 2021) тощо.

Особливо важливою є динаміка змін питомої ваги основних товарних груп у загальному обсязі експорту товарів до Великої Британії у 2016 та 2021 рр. (табл. 4), адже ключовими для розвитку національної економіки є показники, які характеризують експортну спроможність України, її участь у міжнародному поділі праці. При цьому треба враховувати і той факт, що успіх на зовнішньому ринку забезпечується досягнутими перевагами на внутрішньому ринку. Отже, спостерігаємо негативні зміни питомої ваги таких основних товарних груп експорту України до Великої Британії: **залишки і відходи харчової промисловості** (товарна група 23: у 2016 – 19'521.9 тис. дол. США або 6.1%, та 17'984.3 тис. дол. США або 1.7% у 2021); **реактори ядерні, котли, машини** (товарна група 84: 8'679.2 тис. дол. США

Таблиця 4

**Основні товарні групи експорту України до Великої Британії,
тис. дол. США, % у 2016 та 2021 роках**

Товарна група	2016		2021	
	Вартість, тис. дол. США	У % до загальн. обсягу	Вартість, тис. дол. США	У % до загальн. обсягу
	317'792.1	100.0	1'083'237.1	100.0
02 м'ясо та їстівні субпродукти	78.9	0.0	5'798.4	0.5
03 риба і ракоподібні	8.2	0.0	5.6	0.0
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	774.0	0.2	2'191.0	0.2
07 овочі	2'370.6	0.7	2'759.8	0.3
08 їстівні плоди та горіхи	1'478.2	0.5	4'712.0	0.4
09 кава, чай	76.9	0.0	69.2	0.0
10 зернові культури	25'573.7	8.0	144'773.2	13.4
12 насіння і плоди олійних рослин	1'793.4	0.6	163'336.1	15.1
15 жири та олії тваринного або рослинного походження	54'892.5	17.3	179'290.1	16.6
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	806.4	0.3	19'341.1	1.8
19 готові продукти із зерна	4'222.6	1.3	11'118.9	1.0
21 різні харчові продукти	130.3	0.0	5'531.8	0.5
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	414.6	0.1	1'837.0	0.2
23 залишки і відходи харчової промисловості	19'521.9	6.1	17'984.3	1.7
24 тютюн і промислові замітники тютюну	2.3	0.0	1.6	0.0
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	5'805.1	1.8	2'163.9	0.2
29 органічні хімічні сполуки	53.4	0.0	9'589.0	0.9
30 фармацевтична продукція	342.8	0.1	164.9	0.0
33 ефірні олії	51.5	0.0	61.7	0.0
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	1'940.7	0.6	164.7	0.0
38 різноманітна хімічна продукція	1'258.7	0.4	4'612.9	0.4
39 пластмаси, полімерні матеріали	488.6	0.2	5'438.1	0.5
40 каучук, гума	464.9	0.1	4'273.3	0.4
44 деревина і вироби з деревини	20'934.8	6.6	18'488.4	1.7
48 папір та картон	607.7	0.2	1'711.6	0.2
49 друкована продукція	240.5	0.1	1'159.7	0.1
51 вовна	3.5	0.0	3.4	0.0
52 бавовна	60.9	0.0	173.1	0.0
54 нитки синтетичні або штучні	127.1	0.0	198.2	0.0
55 синтетичні або штучні	334.2	0.1	572.9	0.1
57 килими	4.0	0.0	247.6	0.0
59 текстильні матеріали	3.5	0.0	5.0	0.0
62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	8'056.2	2.5	8'838.8	0.8
63 інші готові текстильні вироби	274.9	0.1	1'225.2	0.1
69 керамічні вироби	472.8	0.1	5'120.5	0.5
72 чорні метали	111'679.9	35.1	288'601.3	26.6
73 вироби з чорних металів	5'279.3	1.7	14'762.1	1.4
84 реактори ядерні, котли, машини	8'679.2	2.7	16'920.9	1.6
85 електричні машини	14'502.1	4.6	81'346.1	7.5
87 засоби наземного транспорту крім залізничного	2'589.2	0.8	1'902.4	0.2

Джерело: [12]

або 2.7% у 2016, 16'920.9 тис. дол. США або 1.6% у 2021; **засоби наземного транспорту крім залізничного** (товарна група 87: 2'589.2 тис. дол. США або 0.8% у 2016 та 1'902.4 тис. дол. США або 0.2% у 2021). Як бачимо, наведений аналіз товарної структури експорту засвідчує нарощення сировинного експорту й відповідно в такому контексті логічно наголошувати на необхідності підвищення технологічної складності української продукції. Також, на жаль, негативним залишається збереження трендів деіндустріалізації та примітивізації експорту.

9 червня 2022 року в онлайн-форматі Україна та Велика Британія провели перше засідання Торговельного Комітету. Сторони обговорили комплекс питань, пов'язаних із імплементацією розділу IV «Торгівля та питання пов'язані із торгівлею» Угоди [13].

З метою підтримки економіки України, Велика Британія оголосила про скасування ввізних мит і тарифних квот для українських товарів, і вже 4 травня 2022 року країни юридично закріпили це рішення в двосторонній торгівлі, підписавши Угоду № 1 у формі обміну листами між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство. Вона діятиме 12 місяців, але може бути продовжена за домовленістю між сторонами на новий термін. Завдяки цьому рішенням Україна матиме змогу наростити експорт за товарними позиціями, що традиційно завозилися на британський ринок. Зокрема йдеться про борошно, зерно, молочну продукцію, м'ясо птиці та напівфабрикати, томатну пасту, мед, кукурудзу, пшеницю, соки, гриби, цукор тощо [9].

Дані табл. 5 характеризують особливості імпорту, основу якого з Великої Британії складають традиційно такі товарні групи: **палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки** (товарна група 27: 175'703.5 тис. дол. США або 24.8% у 2016 та 89'749.4 тис. дол. США або 8% у 2021); **фармацевтична продукція** (товарна група 30: 66'173.3 тис. дол. США або 9.3% у 2016 та 82'100.0 тис. дол. США або 7.4% у 2021); **різноманітна хімічна продукція** (товарна група 38: 42'293.9 тис. дол. США або 6% у 2016 та 89'079.6 тис. дол. США або 8% у 2021); **пластмаси, полімерні матеріали** (товарна група 39: 25'293.7 тис. дол. США або 3.6% імпорту у 2016 та 33'734.4 тис. дол. США або 3% у 2021); **ефірні олії** (товарна

група 33: 15'894.9 тис. дол. США або 2.2% експорту у 2016 та 20'921.2 тис. дол. США або 1.9% у 2021); **мило, поверхнево-активні органічні речовини** (товарна група 34: 10'641.2 тис. дол. США у 2016 та відповідно 15'005.8 тис. дол. США у 2021); **кава, чай** (товарна група 09: у 2016 – 441.2 тис. дол. США; у 2021 – 719.3 тис. дол. США); **папір та картон** (товарна група 48: 6'601.7 тис. дол. США у 2016 р. та 7'085.1 тис. дол. США у 2021 р.); **друкована продукція** (товарна група 49: 1'191.4 тис. дол. США у 2016 р. та 2'813.6 тис. дол. США у 2021 р.) тощо.

Позитивною є зміна питомої ваги товарної групи 24 – тютюн і промислові замітники тютюну – 11'331.7 тис. дол. США у 2016 та відповідно 3.6 тис. дол. США у 2021 році.

Спостерігається суттєве збільшення імпорту таких товарів з Великої Британії у 2021 році порівняно із 2016 роком (табл. 5): **1) риба і ракоподібні** (товарна група 03: у 2016 р. – 13'997.3 тис. дол. США, а у 2021 р. – 41'032.4 тис. дол. США, тобто імпорт збільшився у 2,93 рази, в той час як питома вага збільшилася з 2% у 2016 р. до 3,7 % у 2021 р.); **2) алкогольні і безалкогольні напої та оцет** (товарна група 22: 24'368.0 тис. дол. США або 3.4% у 2016р. та 73'419.6 тис. дол. США або 6.6% у 2021р., тобто імпорт збільшився у 3 рази); **3) інші готові текстильні вироби** (товарна група 63: 2'731.3 тис. дол. США у 2016р., а у 2021р. – 63'905.6 тис. дол. США, питома вага збільшилася з 0.4% у 2016 р. до 5.7% у 2021р.); **4) реактори ядерні, котли, машини** (товарна група 84: 79'832.2 тис. дол. США або 11.3% у 2016 р., 171'140.7 тис. дол. США або 15.3% у 2021 р.); **5) засоби наземного транспорту крім залізничного** (товарна група 87: 119'037.3 тис. дол. США, або 16.8% у 2016 р., 252'203.3 тис. дол. США, або 22.6%) тощо. Вищенаведений детальний аналіз товарної структури експорту та імпорту дозволяє стверджувати, що вони потребують значного як кількісного, так і якісного покращення.

Висновки із цього дослідження і перспективи в цьому напрямку. В цілому, аналіз виконаних розрахунків на основі даних Державної служби статистики України дозволив дійти висновків, що протягом 2016–2021 рр. завдяки впровадженню ефективних механізмів регуляторної політики держави у сфері зовнішньої торгівлі спостерігається посилення інтеграційних зв'язків між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і

Таблиця 5

**Основні товарні групи імпорту з Великої Британії в Україну,
тис. дол. США, % у 2016 та 2021 роках**

Товарна група	2016		2021	
	Вартість, тис. дол. США	У % до загальн. обсягу	Вартість, тис. дол. США	У % до загальн. обсягу
	709'262.8	100.0	1'115'215.1	100.0
03 риба і ракоподібні	13'997.3	2.0	41'032.4	3.7
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	101.6	0.0	1'626.8	0.1
07 овочі	36.8	0.0	74.5	0.0
08 їстівні плоди та горіхи	0.5	0.0	18.4	0.0
09 кава, чай	441.2	0.1	719.3	0.1
10 зернові культури	0.4	0.0	0.1	0.0
12 насіння і плоди олійних рослин	3.5	0.0	31.1	0.0
15 жири та олії тваринного або рослинного походження	429.5	0.1	2'941.4	0.3
19 готові продукти із зерна	493.4	0.1	2'734.6	0.2
21 різні харчові продукти	12'275.6	1.7	16'278.6	1.5
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	24'368.0	3.4	73'419.6	6.6
23 залишки і відходи харчової промисловості	4'014.7	0.6	2'351.4	0.2
24 тютюн і промислові замітники тютюну	11'331.7	1.6	3.6	0.0
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	175'703.5	24.8	89'749.4	8.0
30 фармацевтична продукція	66'173.3	9.3	82'100.0	7.4
33 ефірні олії	15'894.9	2.2	20'921.2	1.9
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	10'641.2	1.5	15'005.8	1.3
38 різноманітна хімічна продукція	42'293.9	6.0	89'079.6	8.0
39 пластмаси, полімерні матеріали	25'293.7	3.6	33'734.4	3.0
40 каучук, гума	3'361.5	0.5	9'121.2	0.8
44 деревина і вироби з деревини	35.6	0.0	98.4	0.0
48 папір та картон	6'601.7	0.9	7'085.1	0.6
49 друкована продукція	1'191.4	0.2	2'813.6	0.3
51 вовна	1'226.4	0.2	1'468.4	0.1
52 бавовна	1'302.6	0.2	281.2	0.2
54 нитки синтетичні або штучні	3'564.3	0.5	2'522.8	0.2
55 синтетичні або штучні	3'475.1	0.5	771.6	0.1
57 килими	1'146.3	0.2	997.1	0.1
59 текстильні матеріали	1'291.4	0.2	714.1	0.1
62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	40.1	0.0	108.4	0.0
63 інші готові текстильні вироби	2'731.3	0.4	63'905.6	5.7
72 чорні метали	538.1	0.1	264.0	0.0
73 вироби з чорних металів	4'465.8	0.6	5'578.0	0.5
84 реактори ядерні, котли, машини	79'832.2	11.3	171'140.7	15.3
85 електричні машини	18'171.5	2.6	21'954.8	2.0
87 засоби наземного транспорту крім залізничного	119'037.3	16.8	252'203.3	22.6

Джерело: [12]

Північної Ірландії. Позитивні зміни у розвитку зовнішньоторговельних зв'язків між державами зумовлені передусім підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.

Аналізований період характеризується тенденцією до збільшення питомої ваги експорту товарів до Великої Британії у всьому експорті України, протягом 2016–2019 рр. – тен-

денцією до зменшення питомої ваги імпорту товарів Великої Британії в усьому їх імпорті України. Спостерігається зменшення негативного сальдо торгівлі України з Сполученим Королівством майже на 360 млн. дол. США та збільшення у понад 2,14 раза обсягів товарообороту між країнами протягом досліджуваного проміжку часу. Однак, аналіз товарної структури експорту та імпорту дозволяє стверджувати, що зовнішньоторговельна політика держави має бути спрямована на їх значне як кількісне, так і якісне покращення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Договірні-правова база між Україною та Великою Британією, 13 січня 2020 року. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/593-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-velikoju-britanijeju>.
2. Угода про цифрову торгівлю між Україною та Великою Британією: що це означає і як працюватиме, 30 листопада 2022 року. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ugoda-pro-cifrovu-torgivlyu-mizh-ukrayinoju-ta-velikoju-britaniyeju-shcho-ce-oznachaye-i-yak-pracyuvatime>.
3. Радзівєвська С. О. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку. Київ : "СІК ГРУП УКРАЇНА", 2018. 376 с.
4. Радзівєвська С. О. Глобалізація та регіоналізація у світовому господарстві. Київ : ТОВ "ТРОПЕА", 2020. 360 с.
5. Грубінко А. В., Мартинов А. Ю. Європейський Союз після Brexit: продовження історії. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 258 с.
6. Гісса-Іванович О., Кибіч Я. Брекзїт: наслідки і перспективи (в контексті побудови нових відносин Британія-Україна-ЄС). *Медіафорум*. 2020. № 8. С. 47–61. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/167>.
7. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#n2.
8. The EU-UK Trade and Cooperation Agreement. Protecting the European Union's interests, ensuring fair competition, and continued cooperation in areas of mutual interest. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement_en.
9. Торгівля та інвестиції. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Великою Британією. 05 серпня 2022 року. Посольство України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investiciyi>.
10. Зовнішня торгівля України у 2016–2021. Стат. зб. Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Географічна структура зовнішньої торгівлі України товарами за 2016–2021 рр. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Країни за товарною структурою зовнішньої торгівлі України за 2016 та 2021 роки. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Україна та Велика Британія провели перше засідання Торговельного Комітету 09 червня 2021 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-proveli-pershe-zasidannya-torgovelnogo-komitetu>.

REFERENCES:

1. Dohovirno-pravova baza mizh Ukrayinoyu ta Velykoju Brytaniyeyu, 13 sichnya 2020 roku [Treaty Legal Framework of Ukrainian-British Bilateral Relations. Bilateral Agreements between Ukraine and Great Britain, 13 January 2020]. Retrieved from: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/593-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-velikoju-britanijeju>.

2. Uhoda pro tsyfrovu torhivlyu mizh Ukrainoyu ta Velykoyu Brytaniyeyu: shcho tse oznachaye i yak pratsyuvatyme, 30 lystopada 2022 roku. Uryadovyy portal [Agreement on digital trade between Ukraine and Great Britain: what it means and how it will work, November 30, 2022. Government portal]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/ugoda-pro-cifrovu-torgivlyu-mizh-ukrayinoyu-ta-velikoyu-britaniyeyu-shcho-ce-oznachaye-i-yak-pracyuvatyme>.
3. Radziyevska S. O. (2018) Rehionalizatsiya ta hlobalizatsiya: vzayemozvyazky ta perspektyvy bezkonfrontatsiynoho rozvytku [Regionalization and globalization: interrelationships and prospects for non-confrontational development]. Kyiv: "SIK HRUP UKRAYINA". 376 p.
4. Radziyevska S. O. (2020). Hlobalizatsiya ta rehionalizatsiya u svitovomu hospodarstvi [Globalization and regionalization in the world economy]. Kyiv: TROPEA, 360 p.
5. Grubinko A. V. & Martynov A. Yu. (2021). Yevropeyskyy Soyuz pislya Brexit: prodovzhennya istoriyi [The European Union after Brexit: a continuation of history]. Ternopil, 258 p.
6. Hissa-Ivanovych O., & Kybich Ya. (2020). Brekzit: naslidky i perspektyvy (v konteksti pobudovy novykh vidnosyn Brytaniya-Ukrayina-ES) [Brexit: consequences and prospects (in the context of building new relations between Britain-Ukraine-EU)]. *Mediaforum*, 8, 47–61. Retrieved from: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/167>.
7. Political, Free Trade and Strategic Partnership Agreement between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and Ukraine. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#n2.
8. The EU-UK Trade and Cooperation Agreement. Protecting the European Union's interests, ensuring fair competition, and continued cooperation in areas of mutual interest. European Commission. Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement_en.
9. Economic cooperation. Trade and economic cooperation between Ukraine and Great Britain. 05 August 2022. Embassy of Ukraine to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. Retrieved from: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investiciyi>.
10. Foreign trade of Ukraine in 2016–2021. The State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Geographical structure of foreign trade of Ukraine in goods in 2016–2021. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Countries by commodity structure of foreign trade of Ukraine in 2016 and in 2021. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Ukraine and Great Britain held the first meeting of the Trade Committee on June 9, 2021. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-proveli-pershe-zasidannya-torgovelnogo-komitetu>.